

רשומות

הצעות חוק

5 בדצמבר 2001

3056

כ"ב בסלו התשס"ב

עמוד

156 הצעת חוק הדרכונים (תיקון מס' 5), התשס"ב-2001 הודעת המערכת

הצעת חוק הרכוננים (תיקון מס' 5), התשס"ב-2001

1. בחוק הרכוננים, התשי"ב-1952¹ (להלן - החוק העיקרי), אחרי סעיף 2 יבוא:
"חובה השימוש ברכון ישראלי"
2. אורח ישראלי יציג, בעת כניסתו לישראל ובעת יציאתו ממנה, לפני קצין ביקורת הגבולות, דרכון ישראלי או תעודת מעבר ישראלית; השר רשאי, בנסיבות מיוחדות, לאשר כניסה ויציאה של אורח ישראלי על סמך הצגת דרכון או תעודת מעבר אחרים.
- החלפת סעיף 4 .2. במקום סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:
"תקופת תוקפו של דרכון"
4. (א) תקופת תוקפו של דרכון היא עשר שנים מיום שניתן, ואולם אורח ישראלי שלא השתקע בישראל רשאי להעניק לו דרכון לתקופה הקצרה מעשר שנים או תעודת מעבר; השר רשאי להורות על הנפקת דרכון מסוים או סוג מסוים של דרכוננים, לתקופה קצרה מעשר שנים.
(ב) קבע השר לדרכון תקופה קצרה מעשר שנים, רשאי הוא להאריכה לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופות תוקפו של הדרכון לא יעלה על עשר שנים מיום שניתן."

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1 בחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, נקבע בסעיף 7, שכל הנכנס לישראל חייב להציג לפני קצין ביקורת הגבולות דרכון או תעודת מעבר בני תוקף, ובפקודת הארכת תוקף של תקנות שעת חירום (יציאה להוץ לארץ), התשי"ט-1948, בסעיף 1 לתוספת, נקבע כאמור לגבי היציאה מישראל.
בחקיקים האמורים אין הכחזה בין מי שהוא אורה ישראלי ובין מי שאינו אורה ישראלי ולא נקבע במפורש שעל אורח ישראלי להציג בכניסתו לישראל וביציאתו ממנה דרכון ישראלי.
בפועל נדרש אורח ישראלי להציג מסמך נסיעה ישראלי. דרישה זו מתבססת כיום על סעיף 14(ב) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952, הקובע כי "אורח ישראלי שהוא גם אורח הוץ, רואים אותו, לענין חוקי ישראל כאורה ישראלי".
על בסיס משפטי זה לדרישה להצגת מסמך נסיעה ישראלי קמו מעת לעת עוררין, כדי להסיר ספק מוצע בהצעת חוק זו לעגן את הדרישה להצגת מסמך ישראלי בחוק הרכוננים, התשי"ב-1952 (להלן - החוק), באופן מפורש.
דרישה כאמור נהוגה ומקובלת בהסדרי הכניסה והיציאה של רוב מדינות העולם. היא עולה בקנה אחד עם הוראות חוק הכניסה לישראל, ולפיהן מי שאינו אורה ישראלי זקוק לשם כניסתו לאשרת כניסה ולרישיון ישיבה המוטכעים בדרכונו הוץ ואילו אורה ישראלי אינו זקוק ואינו יכול לקבל אשרת כניסה, שכן הוא נכנס לארצו עם הצגת דרכונו הישראלי.
הוראה זו נדרשת כדי להבטיח כי חובות המוטלות על פי דין על אורה ישראלי בהקשר לכניסה וליציאה אכן מולאו, והיא עשויה לסייע למניעת התחמקות מצווי עיכוב יציאה בן הארץ ולשמש כלי לביקורת כי האורח יוציא מילא את חובותיו בעת יציאתו.
- סעיף 2 לחוק קובע לאמור:
"תקופת תוקפו של דרכון"
4. (א) תקפו של דרכון הוא חמש שנים מיום שניתן, אך השר רשאי לקבוע לדרכון מסוים תקופה קצרה מזו.
(ב) השר רשאי להאריך תקפו של דרכון לתקופה נוספת שלא תעלה על חמש שנים, ובלבד שסך כל ימי תקפו של הדרכון לא יעלה על עשר שנים מיום שניתן."
מדי שנה מונפקים כ-300,000 דרכוננים; הארכתם בחמש שנים נוספות נעשית ברוב המקרים בדרך של שגרה ובלא גביית אגרה בעבור שירות זה. פעולת הארכת תוקפם של הרכוננים מכבידה מאוד הן על האזרחים והן על לשכות מושם האוכלוסין בארץ ועל נציגותינו בחוץ לארץ.
מוצע על כן לאפשר מתן דרכון שיעמוד בתוקף 10 שנים, תוך שמירת סמכותו של שר הפנים להורות על הנפקת דרכון מסוים או סוג מסוים של דרכוננים לתקופת

¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 260; התשס"ז, עמ' 40.

3. במקום סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 5

5. (א) תקופת תוקפה של תעודת מעבר היא שנתיים מיום שניתנה, ואולם רשאי השר להורות על הנפקת תעודת מעבר מסוימת או סוג מסוים של תעודות מעבר לתקופה קצרה משנתיים.

(ב) השר רשאי להאריך את תוקפה של תעודת מעבר לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופות תוקפה של התעודה לא יעלה על חמש שנים מהיום שניתנה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מעבר בלבד. עיקרון זה אושר למעשה בבג"ץ 3282/98 גריגורי לוצ'נסקי נ' שר הפנים (תק-על 199:1): 257.

תוקף קצרה יותר, הניתנת להארכה עד לתקופה שלא תעלה על 10 שנים מיום שניתן הדרכון.

סעיף 3 סעיף 5 לחוק קובע לאמור:

כמו כן מוצע לקבוע כי לאזרחים שלא השתקעו בישראל יוכל השר להעניק דרכון לתקופה הקצרה מעשר שנים, או תעודת מעבר.

"תקופת תקפה של תעודת מעבר

בטיסו של הסדר זה הוא החלטת הממשלה מס' 303 מ-23 בפברואר 1964, אשר קבעה כי בשנה הראשונה לא יונפק לעולה דרכון פרט למקרים חריגים.

5. (א) תקפה של תעודת מעבר הוא שנה אחת, אם לא פורשה בה תקופה קצרה מזו.

כבג"ץ 4896/95 פטרוניוק נ' שר הפנים (תק-על 645(3)96) הצדיק בית המשפט העליון מדיניות זו בקבעו כי יש בה כדי "למנוע מצב - שקיים הלכה למעשה - בו עולים באים לישראל אך לקבלת הדרכון ומשתמשים בו כדי להיכנס לארצות אחרות, המוכנות לאפשר להם להיכנס בלא אשרה בהנחתם כי בעל הדרכון קשור בישראל וישוב אליה. מדיניות שונה, סופה לפגוע באזרחי ישראל כוללם, שתגנוע מהם כניסה למדינות שונות בלא אשרה".

(ב) השר רשאי להאריך את תקפה של תעודת מעבר ובלבד שתקופת תקפה של התעודה לא תעלה על שנתיים מיום שניתנה.

מדי שנה ניתנות כ-20,000 תעודות מעבר, לפי סעיף 2(ב1) לחוק למי שאינם אזרחים ישראלים. במספר לא גדול של מקרים ניתנות תעודות מעבר גם לאזרחים ישראלים לפי סעיף 2(ב2).

מאזר שלפי התיקון המוצע תקופת תוקפו של דרכון היא בכלל 10 שנים, מוצע כי לגבי הנפקת דרכון ראשון לעולה יישאר ההסדר כפי שהיה לפני תיקון החוק, דהיינו, לאחר השנה הראשונה יונפק לעולה דרכון לחמש שנים, ואולם לאחר מכן - מוצע כי אם אכן השתקע בישראל, יונפק לו דרכון לעשר שנים, אך אם יתברר כי כלל לא השתקע בישראל תונפק לו תעודת

בתום תקופת תוקפה של התעודה פונה, בדרך כלל, בעל התעודה בבקשה לקבל תחתייה תעודה חדשה. כתוצאה מכך מוטל עומס רב הן על הלשכות למינהל האוכלוסין בישראל והן על נציגויות ישראל בחוץ לארץ ונגרם טורח רב לציבור הנזקק לתעודה.

מוצע על כן לקבוע כי תקופת תוקפה של תעודת מעבר תהיה שנתיים ולהסמיך את השר להאריכה עד חמש שנים.

הודעת המערכת

בהצעת חוק הרשות השניה לטלויזיה ורדיו (תיקון מס' 15) (שידורי רדיו אזוריים), התשס"ב-2001, שפורסמה בהצעות חוק 3054, עמ' 149, שמות חברי הכנסת המציעים הם מיכאל קליינר ונחום לנגנטל.

